

Undervisningsbeskrivelse

Stamoplysninger til brug ved prøver til gymnasiale uddannelser

Termin	Maj-juni 2026
Institution	Kolding HF & VUC
Uddannelse	HFe
Fag og niveau	Psykologi B
Lærer(e)	Kristian Møller Eriksen
Hold	PsB

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb

Titel 1	De psykologiske retninger/Hvorfor ryger Nille?
Titel 2	Menneskets hukommelse (herunder rets- og vidnepsykologi)
Titel 3	Feltarbejde: Lav en undersøgelse
Titel 4	Ondskab (herunder klinisk psykologi)
Titel 5	Personlighed og identitet
Titel 6	Når kulturer mødes

Titel 1	De psykologiske retninger/Hvorfor ryger Nille?
Indhold	<p>Kernestof: Kræftens Bekæmpelse (2000): "Hvorfor ryger Nille?": "Case: Hvorfor ryger Nille?" s. 32-34 "Psykoanalytisk psykologi" s. 8-11 "Adfærdspsykologi" s. 12-15 "Eksistenspsykologi" s. 15-18 "Kognitiv psykologi" s. 24-27 "Postmoderne psykologi" s. 28-31</p> <p>Ole Schultz Larsen: "Psykologiens veje", ibog (2018): P4797 Psykoanalysen P4796 Behaviorisme P5135 Fra behavioristisk til social-kognitiv læringsteori P5163 Pavlov og den klassiske betingning P5162 Watsons behaviorisme P5161 Thorndike, Skinner og den operante betingning P5390 Hvad er eksistentialisme? P4794 Eksistentiel og humanistisk psykologi P4793 Kognitiv psykologi P4792 Socialpsykologi</p> <p>Supplerende stof: Videoklip fra ibog "Psykologiens veje" (Den mangfoldige psykologi på 6 min.) TV2 (2016): "Lad skumfidusen ligge. Selvkontrol er nøglen til succes i livet": https://nyheder.tv2.dk/samfund/2016-03-10-lad-skumfidusen-ligge-selvkontrol-er-noeglen-til-succes-i-livet Marshmallow Experiment: https://www.youtube.com/watch?v=Yo4WF3cSd9Q Video om Freud: https://www.youtube.com/watch?v=MFnKjyTxFRI Jyllands-Posten, 8. august 2004: "Vidners udsagn om flystyrt er modstridende" DR2 (2023): "Historien om menneskehjernen - hukommelse"</p>
Omfang	10 % / ca. 40 s.
Særlige fokuspunkter	<ul style="list-style-type: none"> • Opsamling/genopfriskning af C-niveau emner • Psykoanalysen (Freuds personlighedsmodel) • Behaviorismen (klassisk betingning, operant betingning) • Eksistens- og humanistisk psykologi (Frihed, valg, ansvar) • Kognitiv psykologi (Kognitive skemaer, assimilation, akkomodation)

	<ul style="list-style-type: none"> • Postmoderne psykologi/socialpsykologi (Kulturel frisættelse, iscenesættelse, identitetsmarkør, rekvisitter) <p><u>Faglige mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Redegøre for og kritisk forholde sig til psykologisk viden i form af psykologiske teorier, begreber og undersøgelser og kunne forstå dem i en historisk-kulturel kontekst. • Inddrage og vurderer forskellige forklaringer på psykologiske problemstillinger • Redegøre for og kritisk forholde sig til fagets forskningsmetoder, herunder kunne diskutere etiske problemstillinger i psykologisk forskning, samt kunne skelne mellem hverdagspsykologi og videnskabelig baseret psykologisk viden
Væsentligste arbejdsformer	<ul style="list-style-type: none"> • Klasseundervisning • Par-gruppe arbejde • Individuelt arbejde • Quiz

Titel 2	<h2>Menneskets hukommelse (herunder rets- og vidnepsykologi)</h2>
Indhold	<p>Kernestof: Ole Schultz Larsen: "Psykologiens veje" ibog (2018): P5192 Kognitiv psykologi P5240 De første kognitive psykologier P5236 Hukommelse P5238 Opmærksomhed Gestaltpsykologi: https://psykveje.systime.dk/?id=5240#c11582 P5237 Perception (topdown/bottom up, stereotype) https://psykveje.systime.dk/?id=5237#c11565 P5290 Motivationsprocesser P5536 Ind- og udgrupper mm. (socialpsykologi) P5556#c12491 Stereotyper og fordomme (socialpsykologi)</p> <p>https://folkedrab.dk/artikler/fordomme</p> <p>Flemming Ravn og Troels Wolf: "Fra celle til selfie", ibog (2020) P190 i uddrag: Jean Piagét (skemata, adaptation, assimilation, akkomodation)</p> <p>Magnus Riisager m.fl: "PsykB" ibog (2018):</p>

	<p>P352 (Stereotyper, fordomme og vidneudsagn): https://psykb.ibog.frydenlund.dk/?id=352</p> <p>Supplerende stof Odbjørn By: https://www.youtube.com/watch?v=0w815uVob0Q TV2 (2017): https://nyheder.tv2.dk/2017-03-06-test-dig-selv-kan-du-huske-disse-30-billeder DR, 2003: "Farlige forklaringer" (rets/vidnepsykologi, interviewteknik) i uddrag med fokus på eksperimentet med børnehavebørn: Del 1: https://youtu.be/2pB7x7PONrM Del 2: https://youtu.be/ix179r38zdc Illustrationer fra www.eyetrick.com Youtubeklip om opmærksomhed: https://www.youtube.com/watch?v=Yt3GVbH_uuE DR forsøg om vidner (2016): https://www.dr.dk/levnu/psykologi/video-hvor-godt-kan-fire-vidner-gengive-et-slagsmaal Videnskab.dk 09.01.2016: "Tre psykologiske behov er afgørende for skoleelevers trivsel og læring" (selvbestemmelsesteorien) TV2 praxis, 2009: "Mnemo-teknik" Stroop test</p>
Omfang	23 % / ca. 94 s.
Særlige fokuspunkter	<ul style="list-style-type: none"> • Ebbinghaus og det magiske 7-tal • Frederic Bartletts forsøg • Kontorforsøget • Mnemoteknik (hukommelsens betydning for læring) • Sensorisk hukommelse, korttidshukommelse, langtidshukommelse • Langtidshukommelsen: <ul style="list-style-type: none"> • Semantiske hukommelse • Episodiske hukommelse • Procedurehukommelse • Perceptuel hukommelse • Hukommelse for emotionelle reaktioner • Forsøg/konklusioner fra udsendelsen "Farlige forklaringer" • Jean Piagét: Assimilation og akkomodation • Gestaltlove • Kognitiv psykologi/kognitive skemaer • Falske erindringer • Opmærksomhed • Perception • Holdninger • Stereotyper, fordomme (herunder "os/dem", "ind/udgrupper") • Motivationsprocesser

	<ul style="list-style-type: none"> Selvbestemmelsesteorien <p><u>Faglige mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Demonstrere indgående kendskab til fagets stofområder, primært i forhold til det normalt fungerende menneske Vurdere betydningen af sociale og kulturelle faktorer i forhold til menneskets tænkning og handlinger Redegøre for og kritisk forholde sig til psykologisk viden i form af psykologiske teorier, begreber og undersøgelser og kunne forstå dem i en historisk-kulturel kontekst. <p><u>Kernestof (læreplan):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Psykologiske, sociale, digitale og kulturelle forholds betydning for læring, motivation og hukommelse Følelser og kognition Perceptionens og tænkningens betydning for menneskets forståelse af sig selv og omverden Socialpsykologi
Væsentligste arbejdsformer	<ul style="list-style-type: none"> Små hukommelsesøvelser/mnemo-teknik via ruteplaner Klasseundervisning Gruppearbejde

Titel 3	Feltarbejde: Lav en undersøgelse
Indhold	<p><u>Kernestof:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Larsen, Ole Schultz, "Psykologiens veje", ibog (2018): P5642 Psykologiske feltundersøgelser <p>Kvantitativ og kvalitativ undersøgelse https://psykveje.systime.dk/?id=5850 Eksperiment https://psykveje.systime.dk/?id=5862 Observationsundersøgelse https://psykveje.systime.dk/?id=5861 Spørgeskemaundersøgelse https://psykveje.systime.dk/?id=5860 Tvær- og længdesnitsundersøgelser https://psykveje.systime.dk/?id=5858 Interview https://psykveje.systime.dk/?id=5855 Kritik af undersøgelser https://psykveje.systime.dk/?id=5853</p>

	<p>Supplerende stof: Videnskab.dk ”5 spørgsmål du bør stille dig selv...”: https://www.youtube.com/watch?v=5T_vK0mLQ14&t=3s</p> <p>Feltarbejde inden for temaet ”Menneskets hukommelse og læring”</p>
<p>Omfang</p>	<p>8 % / ca. 33 s.</p>
<p>Særlige fokuspunkter</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Udarbejdelse af undersøgelse i mindre grupper • Hypotese • Kvantitativ og kvalitativ metode • Validitet og reliabilitet • Bias-overvejelser/selvrefleksion • Forskellige metoder (observation, interview, spørgeskemaundersøgelse, eksperiment, laboratorieeksperiment m.v.) • Rapport skrivning om undersøgelsen/metodiske overvejelser • Videnskab.dk: <ul style="list-style-type: none"> • Er det solid forskning? • Hvor læser du nyheden? • Hvad står der egentlig? • Hvad viser den øvrige forskning? • Hvor kommer pengene fra? <p><u>Faglige mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Formulere konkrete psykologifaglige problemstillinger i aktuelt stof samt udvælge og anvende relevant psykologisk viden fra forskellige kilder, herunder digitale medier, til at undersøge disse problemstillinger og kunne forholde sig kritisk til den anvendte viden på et fagligt grundlag • Demonstrere et grundigt kendskab til fagets metoder og på den baggrund selv være i stand til at designe og gennemføre mindre former for feltundersøgelser, herunder kunne præsentere og forholde sig til resultaterne med brug af et metodisk begrebsapparat. • Demonstrere viden om psykologis identitet og metoder • Argumentere fagligt og formidle psykologisk viden skriftligt og mundtligt med et fagligt begrebsapparat på en klar og præcis måde

	<p><u>Kernestof (læreplan):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Undersøgelsesmetoder, herunder eksperiment, observation, interview og spørgeskemaundersøgelse samt simpel analyse af data
Væsentligste arbejdsformer	<ul style="list-style-type: none"> • Arbejde i grupper med udførelse af forsøg med udgangspunkt i forrige tema "Menneskets hukommelse og læring" • Udarbejdelse af rapport om undersøgelsen

Titel 4	Ondskab (herunder klinisk psykologi)
Indhold	<p><u>Kernestof:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Larsen, Ole Schultz, "Psykologiens veje", ibog (2018): P5617 Ondskab P5627 Ondskab som frihed (4 typer ondskab, Lars Svendsen) P5634 Aggressionens natur (Lorentz) P5129 4 typer omsorgssvigt P5188 Opdragelsesstile P5535 Asch, gruppetænkning, gruppepolarisering P5629 Stanford fængselseksperiment" (Zimbardo) C12430 Salomon Asch's forsøg P5628 Moralske frakoblere (Bandura) P5633 Opvækstens betydning (Carl Goldberg) P5632 Fravær af empati (Simon Baron Cohen) P5631 Fravær af selvkontrol (Gottfredsson og Hirshi) P5630 Autoritet og lydighed (Stanley Milgram) P5129 4 typer omsorgssvigt P5123 Sårbarhed og resiliens <p><u>Supplerende stof:</u> www.dr.dk 24.08.2012: "Breivik har fået sin dom" Klip fra TV-avisen 23.07.2011 www.dr.dk 18.03.2016: "Breivik-retssag sætter nyt fokus på masse-morders plagede barndom" Information 11.12.2013: "Breivik var et svigtet barn" (uddrag) Faktalink: "Massakren i Norge" (uddrag) TV2 (2004): "Fangerne fra Abu Ghraib fortæller" Information 12.08.2004: "Virkeligheden er kommet til Danmark" (Kan danske soldater udføre tortur?" Berlingske Tidende (2006): "Britisk tæskehold i Irak optog sig selv på videofilm" TV2, 2012: "Utøya – Norge mod Breivik"</p>

	<p>DR3, 2014: "Ond, ondere, ondest" (afsnit 5) Youtube: "Asch's forsøg": https://www.youtube.com/watch?v=ZeRWLLNehII Information 16.02.2016: "Selvkontrol er afgørende for børns succes" TED Talk med Zimbardo: https://www.ted.com/talks/philip_zimbardo_the_psychology_of_evil TED Talk med Simon Baron Cohen: https://www.youtube.com/watch?v=nXcU8x_xK18 Psykopati/dyssocial personlighedsforstyrrelse: https://www.netdoktor.dk/psykiatri/sygdomme/dyssocial-personlighedsstruktur-psykopati/ TV2, 2000: "En morder vender hjem" Videnskab.dk, 2011: https://videnskab.dk/kultur-samfund/mobbere-ignorerer-moralske-standarder/ TV2 03.10.2016: "Lad skumfidusen ligge": https://nyheder.tv2.dk/samfund/2016-03-10-lad-skumfidusen-ligge-selvkontrol-er-noeglen-til-succes-i-livet Marshmallow Test: The Marshmallow Experiment - Instant Gratification</p>
Omfang	23 % /ca. 92 s.
Særlige fokuspunkter	<ul style="list-style-type: none"> • Fokus på definition af ondskab og forskelligartede forklaringer på menneskets ondskab • Fokus på barndommens betydning • Omsorgssvigt • Medfødt ondskab? (Lorentz) • Socialpsykologiske forklaringer på ondskab (Asch/Zimbardo/Milgram) • Moralske frakoblere (Bandura) • Baron Cohen: Fravær af empati • Goldberg: Barndommens betydning • Fravær af selvkontrol" (Gottfredsson og Hirshi) • Dyssocial personlighedsforstyrrelse/psykopati (klinisk psykologi) <p><u>Faglige mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vurdere betydningen af sociale og kulturelle faktorer i forhold til menneskets tænkning og handlinger • Redegøre for og kritisk forholde sig til psykologisk viden i form af psykologiske teorier, begreber og undersøgelser og kunne forstå dem i en historisk-kulturel kontekst.

	<p><u>Kernestof (læreplan):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Menneskets udvikling i livslangt perspektiv, herunder betydningen af arv, miljø, køn og kultur • Tilknytning, omsorg og familiens betydning for udvikling, herunder betydningen af sårbarhed og resiliens.
Væsentligste arbejdsformer	<ul style="list-style-type: none"> • Udarbejdelse af synopsis • Klasseundervisning • Individuelt arbejde • Gruppearbejde

Titel 5	Personlighed og identitet
Indhold	<p><u>Kernestof:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ole Schultz Larsen: "Psykologiens Veje" ibog (2018): P4831 Personlighedspsykologi P5664 The Big 5 P4852 Den forsigtige og den risikovillige type P4851 Menneskets dobbelthed P4850 Vestens hurtige puls P5422 Hvad er identitet? P5421 Krop, køn og identitet P5419 Social arenaer, roller og identitet: Gergen og Giddens P5423 Bourdieu: kapitaler og habitus P5424 Ulrich Beck (tvangen til at vælge) P5414 Unge i konkurrencestaten P5188 Baumrinds 4 opdragelsesstile • Flemming Ravn og Troels Wolf: "Fra celle til selfie" (2017) s. 97-102: Thoms Ziehe: Den narcissistiske socialisationstype <p><u>Supplerende stof</u></p> <p>"Personlighedstest" (Big5): https://www.idrlabs.com/dk/femfaktor-personlighedstest/test.php?retake=1</p> <p>Kristeligt Dagblad 06.03.2009: "Hvem er jeg?" (uddrag, forskellen på identitet og personlighed – Svend Brinkmann)</p> <p>"Personlighed er meget mere end at være introvert eller ekstrovert" https://videnskab.dk/krop-sundhed/personlighed-er-meget-mere-end-at-vaere-introvert-eller-ekstrovert/</p> <p>"Kan du bevidst ændre din personlighed?" https://videnskab.dk/kultur-samfund/kan-du-bevidst-aendre-din-personlighed/</p>

	<p>DR (2017): "Sandheden om personligheden» ww.dr.dk "Introvert, ekstrovert eller ambivert?": https://www.youtube.com/watch?v=wpXTT0dJrkQ</p> <p>DR (2015): "De perfekte piger" Den digitale verden belønner vores hjerne: https://videnskab.dk/krop-sundhed/den-digitale-verden-beloenner-vores-hjerne/</p> <p>Youtube: "Meningen med Anne": "<u>i 7 sind</u>": <u>meningen med ANNE</u></p> <p>Videnskab.dk "Nej – unges mistrivsel er ikke i frit fald" https://videnskab.dk/krop-sundhed/forskerpar-nej-unges-mistrivsel-er-ikke-i-frit-fald/</p> <p>DR3 (2016) Teenagedyret: "Identiteten"</p> <p>Politiken 27.09.2014: "Ekspertter om unges trivsel: Det perfekte er det nye normale (uddrag)</p> <p>Psykiastrifonden 2024: "Ny undersøgelse: Unge er pressede og bange for at skuffe"</p> <p>BT 13.04.2015: "Curlingforældre: Får vi en generation, der ikke kan klare sig selv?"</p> <p>Sundhedsstyrelsen (2007): "Stress blandt unge" (uddrag)</p>
Omfang	16 % / ca. 65 s.
Særlige fokuspunkter	<ul style="list-style-type: none"> • Personlighedstyper/test • The Big 5 • Personlighed og identitet • Henrik Høgh Olesen: Forsigtige og risikovillige type og forklaringer bag • Ungdom og senmodernitet (Giddens, Gergen, Bordieu, Erikson, Ziehe, narcissisme, krop-køn og identitet) • Den narcissistiske socialisationstype • Opdragelsesstile • Udarbejdelse af synopsis <p><u>Faglige mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Formulere konkrete psykologifaglige problemstillinger i aktuelt stof samt udvælge og anvende relevant psykologisk viden fra forskellige kilder, herunder digitale medier, til at undersøge disse problemstillinger og kunne forholde sig kritisk til den anvendte viden på et fagligt grundlag • Demonstrere indgående kendskab til fagets stofområder, primært i forhold til det normalt fungerende menneske

	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere betydningen af sociale og kulturelle faktorer i forhold til menneskets tænkning og handlinger • Redegøre for og kritisk forholde sig til psykologisk viden i form af psykologiske teorier, begreber og undersøgelser og kunne forstå dem i en historisk-kulturel kontekst. <p><u>Kernestof (læreplan):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Selv, identitet og personlighed • Familiens betydning for udvikling • Betydningen af arv og miljø
Væsentligste arbejdsformer	<ul style="list-style-type: none"> • Klasseundervisning • Gruppearbejde • Individuelt arbejde • Spil/quiz

Titel 6	Når kulturer mødes
Indhold	<p><u>Kernestof:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ole Schultz Larsen: ”Psykologiens veje” ibog (2018): P5539 Kulturmøder og kulturforskelle P5557 Etnocentrisme, kulturel relativisme P5556 Minoriteter/majoriteter, integrationsformer, stereotyper, fordomme, Allports kontaktteori, uddannelse og viden P5555 Ishu Ishiyamas model, kollektivism/individualisme C12984 Kontaktteorien P5554 Etnicitet, ungdom og køn (tokulturel identitet, symbolsk etnicitet) P5444 Konflikter (divergerende, konvergerende, konfliktrappen, op/nedtrappende kommunikation) P5744 Goffman: Front- og backstage P5744 Malinovsky, Meyrowitz – fatisk kommunikation, middlestage P5744 Digital dannelse P 5574 Akut og kronisk stress P5574 Stress: Et samspil mellem ydre og indre faktorer (fokus på krav/kontrolmodellen, stressfaktorer på arbejdet, Antonovsky: OAS) P5806 Coping (problemfokuseret, emotionsfokuseret) • KulturNU (ibog) af Gunor Vestergaard (2020), P133: (Beskrivende og dynamisk kulturbegreb) <p><u>Supplerende stof:</u> Youtube: “What is truly Scandinavian?” (SAS reklame): https://www.youtube.com/watch?v=wY8uajAm9N8</p>

	<p>Youtube: "Klog på konflikter – konflikttrappens 7 trin": https://www.youtube.com/watch?v=G7W-ASmDLjo</p> <p>Videnskab.dk 02.10.2014: "Unge med indvandrerbaggrund er splittede mellem to liv"</p> <p>DR2: "Fordomme på bestilling" (2002)</p> <p>Center for digital dannelse (2024): "Hvad betyder digital dannelse?" https://digitaldannelse.org/vidensbase/hvad-betyder-digital-dannelse/</p> <p>TV2 Lorry 02.09.2021: "Danskere med anden etnisk baggrund oplever en særlig form for stress "Jeg er konstant på vagt"</p> <p>Asterisk, marts 2016: "Tætte relationer fremmer resiliens hos flygtningebørn"</p> <p>TV2.dk 08.12.2023: "Når du spørger din kollega om, "hvor er du fra?", kan det give både stress og angst."</p> <p>TV2 Lorry 02.09.2021: "Danskere med anden etnisk baggrund oplever en særlig form for stress "Jeg er konstant på vagt"</p> <p>Asterisk, marts 2016: "Tætte relationer fremmer resiliens hos flygtningebørn"</p> <p>DR2: "Det hvide højre - møde med fjenden"</p>
Omfang	19 % / ca. 78 s.
Særlige fokuspunkter	<ul style="list-style-type: none"> • Kulturpsykologi/kultur • Ethnocentrisme/kulturrelativisme • Minoriteter og majoriteter • Individualisme og kollektivism • Beskrivende og dynamisk kulturbegreb • Ishu Ishiyamas model • Etnisk revitalisering • Stereotyper og fordomme • Gordon Allports kontaktteori • Konflikttrappen • Optrappende/afspændende-nedtrappende kommunikation • Goffman: Fronstage og backstage • Middlestage • Fatisk kommunikation • Akut og kronisk stress • Krav-kontrol modellen • Stressfaktorer på arbejdspladsen (krav) • Antonovsky: OAS • Copingstrategier (problemfokuseret og emotionsfokuseret) <p><u>Faglige mål:</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Formulere konkrete psykologifaglige problemstillinger i aktuelt stof samt udvælge og anvende relevant psykologisk viden fra forskellige kilder, herunder digitale medier, til at undersøge disse problemstillinger og kunne forholde sig kritisk til den anvendte viden på et fagligt grundlag • Demonstrere indgående kendskab til fagets stofområder, primært i forhold til det normalt fungerende menneske • Vurdere betydningen af sociale og kulturelle faktorer i forhold til menneskets tænkning og handlinger • Redegøre for og kritisk forholde sig til psykologisk viden i form af psykologiske teorier, begreber og undersøgelser og kunne forstå dem i en historisk-kulturel kontekst. <p><u>Kernestof (læreplan):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunikation i sociale sammenhænge og på digitale medier • Social kognition, herunder stereotyper, fordomme og diskrimination • Kulturpsykologi, herunder kulturelle normer og konsekvenser af globaliseringen for identitet og socialt samspil • Individuelle forskelle i livsstil og håndtering af udfordringer, herunder arbejde, stress og coping.
<p>Væsentligste arbejdsformer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Udarbejdelse af synopsis • Klasseundervisning • Individuelt arbejde • Gruppearbejde